Beag nár sáruigheadh síol Néill

[Ó Donnchadha, T. *Leabhar Cloinne Aodha Buidhe*, Dublin, 1931, poem 42]

1 Beag nár sáruigheadh síol Néill;
beag díobhsan nach úair oilbhéim;
táinig an uairsi ar chlár Cuinn
a n-uaisle fa lán lethtruim.

2 Gan gháir fhleadh, gan choirche ciúil,
gan gháir shealg ná téd dtaighiúir
gan laoidh fhúar rithlearg dha reic
gan luagh na n-ilcheard n-oirdhreic.

3 Ní clos caismearta catha
ga seinm ag sluagh Fionnmhacha;
d'iomad ceas um chaoimhlios Bregh
ní feas aoibhnios a n-aithreadh.

4 Beg dhíobh nach deachaidh uile
i mbeirt bhróin 's i n-eolchuire;
cuid da gcneasghuin da luadh linn;
budh buan a n-easbhaidh d'Éirinn.

5 Fiú an tromlot tarraidh Éire;
is tearc feasta a fírchéile
re gach seal mur soin uile
ca bhfoil fear a furtaighe?

6 Ní maith fós an fáth fa bhfuil
lethtrom láimhe ar fhuil Eoghuin,
gan file nó triath go teann
dá bhfine fa iath Éireann.

7 D'éis gach uilc dar éirigh dhi
Éire bhocht i gcás chráiti
'si da crádh gun uile fher
nár gan duine da dídean.

8 Gan mheisnigh i macoibh ríogh
acht iad uile fa imshníomh;
do dhíth aoinfhir do chrú Chuinn
Gaoidhil anú fa nemhshuim.

9 Dona sas dona tharla,
gan mheisnigh 'na lucht leanamhna;
d'ua Bhriain ba búan na bearta,
truagh 'na dhiaidh na dilleachta.

10 Giorra saoghail cinidh Cuinn
tug Éire fa lán lethtroim;
an bhfoil cabhair i ndáil di
is aghaidh gach áir uirre?

11 An deireadh uilc d’aicme Néill?
an tús nó an deireadh dhóibhséin?
fán mBanbha más búan a mbroid,
is truagh mur tharla a dtreabhloid.

12 Síol Eoghain fa thuirrsi thruim
dh’éis an leomhain ó Liathdruim;
do len siad don cheo chumhadh,
ní beo íad ón urdhubhadh.

13 Do dubladh dioghbháil Gaoidheal
tré Art Óg da chomhaoidheadh
cridhe badh cathdhaingne um chion
bile flathraighne féinniodh.

14 Is ciorrbhadh ball bás an fhir,
breo cédfadh chloinne Mílidh,
teasgadh cumpuir a gcridhe,
easgur d’Ulltuibh dh’áiridhe.

15 Mac Seaáin, an fial fosuidh
nár thuill diomdha a dhúthchusaigh,
searc na suadh an mín meardha,
truagh ar dtír fán dtigherna.

16 Ní hé féin do hagradh air
do thaoibh éigeirt nó uabhair;
tug [a] ré ceinnbhile cáigh;
sé da dheirbhfhine as dioghbháil.

17 Do benadh dhínn druim ar druim
na huaisle dob fherr aguinn;
budh tenn fesda na fala
testa cenn ar gcosnamha.

18 Iomad buidhne um cheann cuinnmhe
do chlecht Art Óg rochuimhne,
is caidreamh saoirfher fa seach
’s ag sgaoileadh aigneadh úaignech.

19 Eó Beannchuir na mbárc dtana,
eó Feirsde is fhuinn Aontruma
éo Line sreabhuaine sean
’s bile gealchúaine Gaoidheal.

20 A mholadh ní docair dhamh
má moltar duine ar domhan;
cá mac ríogh dob airde d’fhuil
do shíol Chairbre is Chobhthuigh?

21 Ag sin i gcomhraidh go cruinn
an t-aoinfhear dob fhearr foghluim
d’fhuil Néill Naoighiallaigh mur soín,
d’aoinriaghail ’s cléir an chrábhoidh.

22 Ní fhúair bás acht beatha bhuan,
an tArt Ó Néill ní nemhthruagh,
a chaoineadh le céill ní fhuil
do fhréimh Gaoidheal ’s do ghalluíbh.

23 Ní clú bréige do cuireadh air;
ní raibh aguinn i nUlltaibh,
samhuil ar nAirt tíar ná thoir,
an chairt as cian ar cumhoin.

24 Nír ghein ó Chormac ná ó Chonn
fer dob fherr cert is comhthrom
lór a fhéile i n-uair fhedhma
ó fúair tréidhe tigherna.

25 Barr tuigsi ’na cheann do chuir;
léightheóir gan locht a leabhruibh;
barr dlighidh i gcenn i Chuinn;
ca filidh ba ferr foghluim?

26 Iomdha i n-iath Uladh le seal
námha is cara dha chaoineadh;
mná an uairsi ag caoineadh í Chuinn,
Gaoidheal dob uaisle aguinn.

27 Och ní raibhe riamh ’na bhrugh
[an] tuirrsi ar dhuine [ar] domhan
bró chliar [is] rithlearg dha reic
do mhían na n-ilcheard n-oirdhreic.

28 Is terc aguinn codhnach cáigh
ó nach mair saorchlann Seaáin.
an dáimh feasda ní mór mes
ó thesda a n-ól ’s a n-aoibhneas.

29 Mór an easbhaidh Art Ó Néill;
fada bhus oireas eiséin;
tre fhiorúa Briain sgaoileadh sgol,

’s gach aoinfher fa chiaigh cumhadh.

30 Deigh-ghníomh Aichil mhóir mic Péil
ní raibh ’na ainbhfes airséin,
an laoch ba cabhair catha
i n-aghaidh gach anfhlatha.

31 Measdar le cách, thrá, gur thuig
ar chan Uirgil is Ovid
dlaoi rodhoilghe as díona dhó
’s comhoirle chríonna Cható.

32 ’Na chroidhe i dtaisgidh astigh
do bhí teagusg Tuil Sicir,
rúin diamhra agus ceart calma
reacht riaghla agus ro-anma.

33 Do bhí ag tabhairt a thoradh
briathra fádh is feallsamhan
a sgéith ’na thuinn tuigsi asteagh
mur thuinn uisge tre íseal.

34 Gan cheisd ’na chuimhe do chuir
inntlecht Iuil ’s Aris-totuil
teagusg ríogh ’na thuile ag teacht,
nó gur líon uile a inntlecht.

35 Mur gach gníomh dar háirmheadh air
nírbh fhearr inntleacht Bhriain Bhallaigh;
mac Áine is neamhnár anois,
nír sgáile i seandhán seanchois.

35 Tré oidhidh Airt [Óig] Í Néill
do dhorchaidh dreach an aiéir;
tig d’fhearthain tiar agus toir
gan mian treabhaidh i dtulchoibh.

36 Barr cnúais ní fhuil ar fheadhoibh
fírtherc iasg ar inbheroibh;
ní faicer mes na gcrann gcuir,
nó teas i n-am an earruigh.

37 Ní léir meas a crannaibh cuir
tre bhás Airt Óig i nUlltuibh;
barr dubhaidh san ghréin gan ghoil
tre chumhaidh í Néill nároigh.

38 Na trí tonna san taoibh thúaidh
guilid fa Art i n-eunúair,

ní maoidheamh maoith budh troma,
ag caoineadh laoich Liathdroma.

39 Bás iarsma Briain Bhallaigh
meathaidh mes ar úrchrannuibh;
bheith folamh ní ceilte ar chrodh,
’s teirce i dtoradh na talmhan.

40 Ocht dég trí fichid go fíor
míle sé chéd a choimhlíon
[sin] aois Meic Muire ar n-ég Airt;
ní brég don duine adubhairt B.e.g.n.á.r.s.á.r.u.i.gh.e.a.dh., &c.